

den pliktskyldiga

Fritänkaren

Nr. 99 September 2001

Nionde årgångens nummer 8

Innehåll :

Debatt :	Göteborg 14 juni 2001	2
	Bush-buskis	2
Marlowe :	Fakta och spekulationer i fallet John Penry	3
	Månadens diktare : Lucanus	4
Konst :	Månadens film : Goya	5
Film :	Andra filmer	6
Musik :	Georges Bizets bekymmersamma privatliv	7
	Ahasverus, del 13 : Edgar Cayce	8
	Kalender, september-oktober 2001	10
Europa :	Festresan, del 5 : Bulgarisk idyll i krigets skugga	11
	Tokresan, del 13: Avslutning	13
Indien :	Hårda bandage i Himalaya, del 8: Från Naini Tal till Darjeeling	15
	Kloster och kluster i Ladakh, del 10 : Helena Norberg-Hodge m.fl.	17
	Den definitiva Ladakhresan, del 1 : Ankomst	18
	Om Buddha, del 5 : Gatsoparen	20
	del 6 : Buddha och den vackra prostituerade Ambapali	21

Fritänkaren är en alternativ oberoende kulturtidskrift för mest litteratur, musik och film men ägnar sig även gärna åt religion, politik och resor i avsikten att pejla de stora djupens underströmmar i världen och hålla koll på dem som ett slags spirituell världsbarometer. Den beräknas utkomma med minst 10 nummer årligen på svenska samt några på engelska, (som återger den svenska upplagens viktigaste artiklar i översättning.)

Den är inte avhängig någon religiös eller politisk förening eller organisation.

Den har inga andra inkomster än sina prenumeranter.

Redaktion : C. Lanciai, Ankargatan 2 A, 414 61 Göteborg, tel. 031-247887.

Postgiro : 621 39 94 - 4 ("Fritänkaren", C. Lanciai)

Årsprenumeration: 200 kr (även i Danmark och Norge; i Finland: 150 mk)

Tvåårsprenumeration : 300 kr

Redaktionsslut för detta nummer : 21.8.2001

Copyright © C. Lanciai med medarbetare

Letnany 108

Göteborg 14 juni 2001.

Vad stod slaget om egentligen? Vad ville demonstranterna? Det är nog ytterst få även av dem själva som var medvetna om det. Men den dominerande känslan bland alla som reagerar mot globaliseringen är att de känner sig lurade av de ansvariga, och för denna känsla saknas det minsann inte grunder.

Vi lever ju i ett hjärntvättstidevarv där samhället huvudsakligen kontrollerar folket genom hjärntvätt. Denna hjärntvätt är inte bara massmedia utan framför allt hela den vulgärkultur som exploaterar massorna och biter sig fast i dem genom påkostad marknadsföring. Där kommer både MacDonalds, Coca Cola och all vulgärreklam in i bilden. Skolsystemet i de flesta länder har fått anpassa sig efter den politiskt manipulerade vulgärkulturens krav med den påföljd att få elever får lära sig någonting i skolan längre. Barn och ungdomar luras på sin utbildning och blir stenkastande antiglobaliseringsdemonstranter i stället – en helt naturlig reaktion.

Det är inte bara de demonstranter som tar till våld som måste skärpa sig. Hela samhället måste skärpa sig – den kapitalistiska vulgärkulturen är ohållbar i längden. Man kan inte som dess världsledare George W Bush gynna oljeindustrier och fortsätta grovexploatera naturen och kräva accelererande energiförbrukning och miljöförstöring för den egna ekonomiska trygghetens skull och blunda för växthuseffekten och tro att man i längden skall komma undan med det. De som demonstrerar mot den vulgärkapitalistiska globaliseringen vet vad de demonstrerar mot, men de som försvarar den vet inte vad de försvarar.

Bush-buskis.

Under president Kekkonens tid i Finland förekom det en utrikesminister som hette Ahti Karjalainen. Det gick många historier om honom, då hans kunskaper i engelska var för bedrövliga och han alltid gjorde bort sig under sina pliktskyldiga resor utomlands. Ibland blev han också tagen av polisen för rattfylleri, och efter att Kekkonen blivit för senil för att längre kunna vara president blev Karjalainen Sovjetunionens favoritkandidat till Finlands presidentjobb: han passade det på glid varande Sovjetunionen perfekt.

Nu har vi en ny Karjalainen på världsscenen, och han är rentav Förenta Staternas president. Hans samlade uttalanden finns inte bara att tillgå på Nätet, utan de finns till och med samlade och utgivna i bokform. Det lär bli fler böcker, då dessa berömda 'bushismer' snarare förökar sig än avtar. Uttalanden som "Det stora med Amerika är att alla borde få rösta," "De har missräknat mig som ledare," (i två former: "They misestimated me" och "They have miscalculated me as a leader",) har redan blivit bevingade kalkonord. Webadresserna med 'bushismer' är redan ett antal, men här är två av de mest belysande:

<http://slate.msn.com/Features/bushisms/bushisms.asp>
<http://www.shrubbish.com/>

Ehuru inte det minsta illasinnad som Nixon utan snarare mycket naiv och republikanskt godtrogen framstår dock president Bush redan som ett ganska klart fån, och risken är att han får gå till historien som en av Amerikas fånigaste presidenter genom tiderna – om inte någonting görs åt hans tydligen något bristfälliga IQ och lika bristfälliga kunskaper i engelska.

Fakta och spekulationer i fallet John Penry.

John Penry avrättades genom hängning den 29 maj 1593. Men han var ingen vanlig brottsling utan en i Cambridge och Oxford högt utbildad man med goda kontakter inom de högsta intellektuella kretsarna, enkannerligen bland fritänkare som Francis Bacon och hertigen av Essex. Dessutom var John Penry en kyrkans man och betraktas ännu idag i sina hemtrakter i norra Wales som en martyr. Men märkligast av allt i avrättningen av honom är, att han inte tilläts ta farväl av sin hustru och fyra döttrar. Han hängdes plötsligt och i största hemlighet och hämtades i princip utan förvarning direkt från middagsbordet till schavotten. Ej heller fick han någon begravning, utan hans kropp försvann spårlöst, och någon honom tillhörig grav blev aldrig känd.

Vad var då hans oerhörda brott, som förtjänade en sådan neslig ändalykt? Jo, han hade varit frispråkig. Han hade vågat kritisera högt uppsatta biskopar och ärkebiskopar, och dessa hade hämnats genom att få honom stämplad som upprorsman och farlig landsförrädare. I synnerhet en person hade utmärkta motiv för att hämnas på den fromme John Penry, nämligen dåvarande ärkebiskopen av Canterbury, John Whitgift, även känd som den som gav Christopher Marlowe möjlighet till utbildning i Cambridge. Även John Penry studerade i Cambridge samtidigt som Marlowe, de var jämnåriga och av ungefär samma kroppsbyggnad och intellektuella kapacitet.

En som till fullo delade John Penrys kritik av de episkopala myndigheterna var 'Martin Marprelate', en ökad och okänd pamflettförfattare, vars identitet aldrig har kunnat avslöjas med någon bevislig säkerhet. Denne Martin Marprelate kunde i sina pamfletter kalla ärkebiskopen av Canterbury för 'Canterburys Kaifas', 'Belsebub av Canterbury', 'den monstruöse Antikrist', 'den blodiga tyrannen av Canterbury' och annat sådant. Marprelate-debatten är alltså en helt lokal företeelse i Canterbury 1588-89, där Christopher Marlowe hörde hemma och där John Penry då var verksam. Den fräna raljanta stilen i Marprelates pamfletter är dräpande ironisk och har jämförts med Jonathan Swift och Mark Twain. Den är alltså rolig. Hans huvudbudskap är: INGA FLER BISKOPAR! Han kallar alla biskopar i England, Wales och Irland för 'småpåvar' och för 'Antikristusar hela högen men av den futtigaste sorten' och drar sig inte för att nämna dem vid namn i långa rader. Värst träffad av alla kände sig ärkebiskopen av Canterbury, John Whitgift, som svarade med den fulla kraften av sitt ämbete, varpå Marprelate bara förlöjligade honom ännu mera i sina pamfletter. John Penrys oortodoxa ståndpunkter var väl kända, då han predikade offentligt, så det var självklart att han skulle bli misstänkt för att vara 'Martin Marprelate', speciellt som hans egna skrifter bevisligen kom från samma tryckpress som Martin Marprelatepamfletterna; men John Penry förnekade med eftertryck att han över huvud taget visste vem Martin Marprelate var. Det är accepterat idag att han troligen talade sanning, ty John Penry är utan humor, medan 'Marprelates' raljanta ironi är en lycklares.

Däremot är det helt naturligt att sätta Marlowe i samband med Marprelate. (Jämför prästen 'Oliver Martext' i "Som ni behagar".) Den raljanta stilen utan spärr hos Marprelate är identisk med Marlowes mest raljanta och ironiska pjäser, som "Doctor Faustus" i sitt överskridande av alla gränser. Troligen var Marlowe mannen bakom 'Martin Marprelates' skoningslösa drifter med den engelska kyrkan, och 'Martin Marprelate' måste ha varit fullt medveten om John Penrys liknande angrepp på den kyrkliga överheten, då pamfletterna troligen skrevs med John Penrys föregångsexempel som moralisk inspiration. Men den som fick skulden var John Penry.

Han fick sitt hus genomsökt och sina skrifter konfiskerade och skulle ha arresterats, om han inte lyckats fly till Skottland under förklädnad. Men hans

prövningar hade bara börjat. Drottningen krävde av kung James av Skottland hans utlämnande, men James kunde inte komma åt honom. Ändå återvände han till England efter två år och arresterades den 22 mars 1593. Man försökte omvända honom från Wycliffes och Luthers hemska föredömen, men han höll fast vid sina fria presbyterianska åsikter. Den 21 maj ställdes han inför rätta 'för upprorisk verksamhet', och hans egna konfiskerade skrifter användes som bevis emot honom, precis som de skrifter som under husrannsakan påträffats hos Thomas Kyd användes mot denne jämte tortyr för att avtvinga honom bekännelser till kätteri och stämplingar. Fastän ingenting kunde bevisas mot John Penry blev han dömd för landsförräderi till döden. Brevledes försäkrade han sin lojalitet inför premiärministern och hertigen av Essex, men dödsdomen bestämdes till den 25 maj. Den uppsköts emellertid, hans släktingar och familj som kommit till avrättningsplatsen fick gå hem igen, och så avrättades han i stället i största hemlighet fyra dagar senare utan några vittnen eller åskådare. Man var kanske rädd för effekterna av en offentlig avrättning av en så pass berömd och avhållen person som han. Fallet är ett av de värsta justitiemorden under drottning Elisabets tid och efter Maria Stuart den mörkaste fläcken på hennes regering.

Detta skeende sammanfaller av en händelse nästan exakt med rättegången och 'mordet' på Christopher Marlowe, som ju officiellt blev 'mördad' dagen efter John Penry. En teori vill göra gällande, att liket som likbesiktigaren Danby fick undersöka den 1 juni i själva verket var John Penrys, som under natten smugglats till Deptford den bara 6 kilometer långa vägen från John Penrys avrättningsplats på vägen till Canterbury. Psykologiskt skulle det stämma ganska väl. I iscensättningen av sin egen död skulle Marlowe ha gjort upp med sitt eget förflutna och framför allt med sitt kyrkliga förflutna genom att låta sin ödesbroder John Penry gå hädan som martyr under Marlowes namn. Allt som behövdes för att lura likbesiktigaren var att tillfoga liket ett extra övertygande djupt sår i huvudet. Eftersom John Penry lades upp fullt påklädd skulle likbesiktigaren Danby inte ha märkt och ännu mindre sökt efter eventuella märken av en snara runt likets hals. Det var ju inte så noga på den tiden – lik låg och skräpade och dök upp överallt i drottning Elisabets London, i synnerhet under pestens tid, och endast i undantagsfall gjordes det utredningar och det slarvigt. (Vi har nästan en parallell situation idag, när endast högst en procent av alla polisanmälningar leder till åtal, i synnerhet om det är poliser som blivit anmälda för övervåld.)

Därigenom hade Marlowe gjort upp med sitt förflutna och med sitt problematiska samröre både med Penry och Kyd, och kunde han som en fågel Fenix födas på nytt och fortsätta sitt arbete men under helt andra namn än Christopher Marlowes. Ty han var ju officiellt död och därmed befriad från olägenheten av att någonsin mer kunna framstå som obekvä.

(I nästa inlägg i Shakespearedebatten skall vi närmare skärskåda Francis Bacons märkliga anteckningsbok "Promus" och några av dess hemligheter.)

Månadens diktare : Lucanus.

Marcus Annaeus Lucanus föddes den 3 november år 39 i Cordoba i Spanien. Han hade två berömda farbröder: Lucius Annaeus Gallio uppträdde som judarnas åklagare mot aposteln Paulus i Akaia år 32, där han då var guvernör, och Lucius Annaeus Seneca, den andre farbrodern, var Roms rikaste medborgare, dess populäraste författare och som lärare åt den blivande kejsar Nero i praktiken en av de mäktigaste i Rom.

Lucanus hade alltså det bästa tänkbara påbrå men dessutom snille. Hans karriär blev meteorisk, då han under de år som Seneca var Neros lärare 49-54 kom i nära kontakt med Nero och blev dennes mycket goda vän. De var nästan jämnåriga, och deras vänskap tycktes stå sig under åren, medan Lucanus seglade upp som den främste poeten i Rom sedan Vergilius. Men redan 59 mördade Nero sin moder Agrippina, och efter det stod det gradvis allt klarare för Neros vänner att Neros vänskap kunde komma att stå dem dyrt. Under tiden diktade Lucanus det ena litterära mästerverket efter det andra, medan hans farbror Seneca började försöka slingra sig bort ifrån Neros farliga närhet med att avstå från både sina offentliga tjänster och sina rikedomar åt Nero, men vad hjälpte det? År 64 brann Rom ner till grunden medan Nero fröjdade sig åt det, fler och fler insåg nödvändigheten av att Nero måste förpassas till en bättre värld, Lucanus gick med i de sammansvurna senatorernas komplott, vilken uppdagades, och år 65 tvingades både den gamle Seneca och det unga geniet Lucanus att begå självmord. Lucanus var då 26 år gammal.

Hans mästerverk är "*Pharsalia*", den stora episka dikt i tio sånger (av projekterade tolv) som skildrar inbördeskriget mellan Caesar och Pompejus utan att blanda in några gudar och som kulminerar med slaget vid Pharsalus och Pompejus död. Dikten kan sägas vara en svanesång över den romerska republikens död. Utom Caesar och Pompejus är huvudaktörerna även Cato den yngre samt Cicero, men till dessas död nådde aldrig Lucanus fram i sin skildring. Utan att direkt ta ställning mot huset Caesar är dock Lucanus sakligt kritisk mot all enväldsmakt men håller genom hela "*Pharsalia*" en beundransvärt konsekvent neutral linje av saklighet. Därvid liknar han som historiker egentligen bara Thukydidens. Men Lucanus är poet, och det märkligaste med Lucanus är något helt annat än hans beundransvärt sakliga distans.

Som Ciceros främsta lärjunge är han nämligen den mest lysande retoriker som någonsin diktat. Hans språk inte bara lyser utan bländar med sin klarhet och granna retoriska språkdräkt, vilket långt senare renässansdiktarna upptäckte och började ta efter. Den förste som gjorde detta var Dante, och under hela renässansen hålles Lucanus sedan mycket högt i kurs. Klart är att han lätt överträffat Vergilius om han fått leva.

Under 1900-talet höll Lucanus på att glömmas bort. Retorisk briljans och ren stilism började alltmer ersättas med flummig sluddrighet, Lucanus och Ciceros språkliga ideal tenderade att betraktas som affekterat och teatraliskt, man försummade bort hans ljus i 1900-talets barbariska krigsmörker, och det börjar bli dags att väcka honom till liv igen innan all retorik försvinner och ersätts med allmän obegriplig sluddrighet och hopplös språklig förslappning.

En annan som förstod att värdesätta Lucanus var Christopher Marlowe, som inledde ett briljant översättningsarbete av "*Pharsalia*" till engelska. Bara första sången blev klar, men bara den vittnar fullödigt om hur mycket Marlowe lärde sig av Lucanus för att kunna skapa det lysande engelska teaterdramat på vers. Det finns ett anonymt bevarat versdrama från omkring 1592 (tryckt 1605) som heter "*Caesar and Pompey*" som behandlar just det skede som "*Pharsalia*" avhandlar och som mycket väl kan vara av Marlowe. Vi skall syna detta drama närmare längre fram.

Månadens film.

Carlos Sauras film "*Goya*" om den store spanske målarens liv är framför allt en visuell och musikalisk upplevelse utan motstycke. Regissören har komponerat sin film med Goyas egna tavlor som mall, och resultatet är en hisnande konstupplevelse. Bilderna och scenerna glider in i varandra och om varandra med ständigt skiftande färgsättningar som en ständigt varierande oljeduk i Goyas egen kolorit och

föreställningsvärld, samtidigt som man får klarhet i hans eget och hans familjs öde. Filmens egentliga titel är "Goya i Bordeaux" där målaren frambragte sina sista dagar i landsflykt då han var politiskt obekvämt. Man får i detalj följa med i den gamle målarens självutgjutelser med återblickar till hans ungdom och kriser med sjukdom och dövhet (från 45 år) och kärlekshistorien med den äventyrliga hertiginnan av Alba, förevigad såsom både den nakna och den påklädda "Maja". Det är påfallande mycket i Goyas liv som erinrar om Beethovens liv och öde. Filmen är överlägsen som konstfilm och torde framstå som föregångsexempel för framtida konstfilmer.

Andra filmer.

Av månadens andra minnesvärda filmer var utan tvekan Robert Aldrichs "Emperor of the North Pole" från 1973 den bästa, en säregen saga om luffare på 30-talet som tjuvåker på tåg och finner den högsta av alla meriter vara att lyckas resa så långt som möjligt med ett okänt godståg där skräckkonduktören Schack (Ernest Borgnine) har för vana att se till att alla tjuvåkare blir under tåget och kvar på rälsen, helst i bitar. Dramat är vulkaniskt i sin grova primitivitet där dock livets grundläggande värderingar kommer fram i all sin glans som tidlöst budskap: att hjärtat är viktigare än all skicklighet i världen.

Ytterst sevärd var även den franska "Une femme française" av Régis Wargnier (1994), en sann och gripande historia om ett franskt kvinnoöde från före andra världskriget till modern tid. Hon blir gift med Daniel Auteuil, dagens kanske mest pålitliga franska skådespelare som spelar huvudroller i de flesta franska filmer, som här gör en exemplarisk fransk soldat och idealisk äkta man, ehuru han jämt blir kallad ut till olika krig och får vara med sin familj så lite som möjligt. Naturligtvis faller hon som fransk kvinna för andra män. Efter andra världskriget är det en tysk, då de blir stationerade i Berlin när denna stad jämnas med marken, och den kärlekspassionen blir så het att den blir omöjlig att kurera. Emmanuelle Béart spelar titelrollen, en av de mest minnesvärda franska kvinnorollspredationer som förekommit efter Danielle Darrieux' tider.

Den nya franska filmen "Le goût des autres" ("I andras smak") är en intressant debut men något överreklamerad: visst är den gemytlig och fullgod som komedi men ändå tämligen ytlig. Mera intressant var i så fall kostymdramat "Ridicule" ("Löjets skimmer") om de högsta tänkbara aristokrater under Ludvig XVI:s tid som bara gör bort sig hela tiden på glid mot revolutionen. En annan underbar kostymfilm var den irländska filmatiseringen av Daniel Defoes "Moll Flanders", ett autentiskt kvinnoöde, där Moll, en prostituerad, försörjer sig i decennier som tjuv utan att någonsin åka fast, slutligen åker fast för en bagatell, döms till att hängas men avslöjar för en präst hela sitt omåttligt brottsliga liv, varpå prästen blir så medlidsam att han utverkar en benådning åt henne – och hon får börja ett nytt liv i Amerika. En högst sedelärande berättelse.

Andra fallna damer men av motsatt slag förekom i den australiensiska praktfilmen "Priscilla" om ett gäng transvestiter som turnerar genom hela Australien med sin show – de mimar till Abba. Filmen är fruktansvärt gräll i sina fasansfullt överdrivna showeffekter, men bara för den fantastiska dialogens skull är filmen sevärd, och Terence Stamp gör kanske sitt livs roll som den åldrade och utbrända transvestiten med häpnadsväckande imponerande integritet i behåll.

En annan sådan film var "Cutthroat Island", en piratfilm in absurdum, där den store pirathövdingen är en dam (Geena Davis). Filmen brukar avfärdas som kalkon, men visst är den färgstark och rolig om än, liksom Polanskis "Pirater", något för trög och utdragen i sina tröttsamma överdrifter. Bättre står sig i så fall den nästan helt dialoglösa "Dirty Harry" (Don Siegel 1971) med Clint Eastwood som polisen som

mördar sina skurkar, en i sin kallhamrade hårdrealism trots all sin brutalitet ändå ytterst sevärd film genom sin nästan för realistiska brottspsykologi.

En annan ännu mer psykologisk kriminalfilm, som kommer att bli en klassiker, är *"Don't Look Down"* om två systrar, där den ena störtar ut för ett stup i bergen under en utflykt utan att hennes syster lyckas rädda henne, varefter den förolyckade spökar för den överlevande. Hennes man och psykologer försöker hjälpa henne till rätta, men det visar sig att det ligger den lömskaste tänkbara argan list bakom hela spektaklet, någonting som varken hjältinnan eller någon tittare kan gissa sig till förrän i den uppsplitande förkrossande finalen, där samma stupolycka upprepar sig igen men i omvänd ordning. Filmen är sagolikt suggestivt gjord genom sina mycket raffinerade och känsliga psykologiska effekter. En film som säkert finns på video och som rekommenderas varmt, särskilt för folk med höjdskräck.

Så har vi slutligen John Hustons klassiska maffiafilm *"Prizzis heder"*, en gruvlig kriminalhistoria med glimten i ögat, där en maffias främsta lejda mördare blir hopplöst förälskad i en vacker kvinna, som visar vara en annan maffias lejda supermördare. Naturligtvis försöker de omsider mörda varandra, men vem lyckas? Den som tar hem priset är emellertid den sagolika Angelica Huston, regissörens dotter, en finslipad maffiatjej som kan konsten att intrigera inom den lömskaste av alla tänkbara familjer.

Georges Bizets bekymmersamma privatliv.

Många som har sett operan *"Carmen"* har ställt sig frågan: "Hur kunde en så svalt intellektuell och nästan blodlös kompositör skapa den mest erotiska av alla operor med så överväldigande färgstarka passioner utan att någonsin ens ha varit i Spanien?" Men faktum är att Bizets privatliv är en utmärkt provkarta över alla passioner och svartsjukedramer som återges så realistiskt i *"Carmen"*. När Bizet komponerade *"Carmen"* visste han alltför väl vad han gav uttryck för.

Det svåraste svartsjukedramat i hans liv var mellan honom och hans far. Hans mor dog bara 45 år gammal, och någon tid efter hennes död födde hembiträdet ett barn åt hans far, som fick växa upp i tron att han var oäkta son till Adolphe Bizet. Förhållandet mellan Adolphe och Georges Bizet hade alltid varit problematiskt och spänt, och det blev inte bättre av att den oäkta pojken Jean i själva verket, enligt hans moders utsago, var en oäkta son till Georges Bizet. Modern hade tydligen kilat stadigt både med herr Adolphe och dennes äkta son Georges Bizet.

Lika problematiskt blev Georges Bizets äktenskap. Han gifte sig med sin kompositionslärares dotter, men dennas familj, en judisk bankirfamilj, satte sig emot äktenskapet, så de måste gifta sig borgerligt. Det hade Georges Bizet ingenting emot, då han ingenting hade till övers för etablerad religion. Han var alltid fullkomligt ärlig, skrädde aldrig orden och stod för sina åsikter, vilket gav honom lika varma vänner som öppna och talrika fiender. Det var troligen genom sin frispråkighet och brist på diplomati som han alltid hade hela pressen emot sig, vilket sannolikt försvårade vägen till framgång för hans operor och förkortade hans liv.

Hans hustrus mor var periodiskt sinnessjuk, vilket troligen gick i arv till dottern, vilket periodvis gjorde äktenskapet outhärdligt, och deras ende son Jacques gick sedermera ett tragiskt öde till mötes. Hela det neurotiska familjelivets problematik finns blottad i *"Carmen"* genom Don Josés ohyggliga komplex och Carmens hänsynslösa manipulationer.

Endast tre av Bizets operor har överlevt: hans tredje, *"Pärlfiskarna"*, hans femte, *"Den vackra flickan från Perth"*, och hans sjunde och sista, *"Carmen"*. Av hans fyra övriga torde den fjärde, *"Ivan den Förskräcklige"*, vara den intressantaste. Det är hans längsta och mest pompösa och ambitiösa opera, men tyvärr finns inte den sista aktens orkestrering bevarad.

"Carmen" fick som bekant en lavinartad framgång över hela världen men först efter tonsättarens död 36 år gammal. Oavåtliga bekymmer med ekonomin, musikaliska motgångar och familjelivet hade gett Bizet en ständigt rynkad panna och en tung börda av psykosomatiska sjukdomar vari ingick svåra reumatiska besvär. Dessa blev så akuta just när "Carmen" började slå igenom att de resulterade i två plötsliga hjärtattacker som ledde till döden.

Hela Frankrike sörjde honom men mest dess musikliv. Saint-Saëns (som alltid var så kylig annars) talade varmt vid hans grav, men Bizet hade själv mest av allt föredragit Charles Gounods föredöme, ehuru Bizets egen varmaste förespråkare hade varit Hector Berlioz, medan både César Franck och Franz Liszt hade hört till hans mentorer, om dock den som mest hade älskat honom hade varit Jacques Offenbach. Hade Georges Bizet fått leva är saken helt klar, att han hade blivit det största ljuset av dem alla.

Ahasverus, del 13: Edgar Cayce.

I USA fanns det på 30-talet en drömmare som hette Edgar Cayce. Jag hörde talas om honom när jag besökte Amerika hösten 1936. Det var ett dystert år: Hitler tycktes med sin praktfulla Berlinolympiad ha bländat och slagit blå dunster i hela världen utom i de få ensamma själar som hade genomskådat honom och som höll sig för goda för att uppträda emot honom: Stefan Zweig, Albert Einstein, Thomas Mann, Sigmund Freud, med flera. Vi visste att judeförföljelserna i Tyskland redan var på väg mot en världshistorisk kulmen, även om vi inte anade vilken otänkbar höjd denna kulmen skulle få; och vi var mycket deprimerade, särskilt emedan vi alltför tydligt redan såg att problemet Tyskland inte kunde få någon annan lösning än Tysklands undergång.

Men i USA förhärskade optimismen under den oförliknelige presidenten Franklin Roosevelts ledning. I USA bekymrade man sig inte ett ögonblick för Europa utan tänkte bara på att arbeta och producera till hela världens fromma. USA är kanske den enda nationen i världshistorien där optimismen ännu idag aldrig har dött, och där entusiasmen och den positiva liberalismen ännu idag är naturliga och spontana - de hör till "the American way of life", och måtte denna typiskt amerikanska positivism gentemot allt, som kanske är amerikanismens innersta väsen, aldrig förtrötts.

Just för att situationen i Europa då var så mörk och hopplös besökte jag Amerika i hopp om att där kunna få något hopp för framtiden. Jag for över med Queen Mary, och det var redan i New York som jag kom i kontakt med Edgar Cayces namn. Det var en journalist som yttrade sig nedsättande om honom men dock i sådana ordalag att man inte kunde låta bli att bli intresserad av människan som fenomen.

Det visade sig att Edgar Cayce var en medelmåttig amerikanare, varken särskilt dum eller särskilt intelligent, som bara gått sju år i skolan och egentligen aldrig blivit någonting. Men han hade en häpnadsväckande ovanlig förmåga. Han kunde försätta sig i fullkomlig trance och under trancetillståndet omedvetet meddela sig med yttervärlden om vad som helst som yttervärlden behagade fråga honom om. Han hade alltså samma förmåga som de gamla oraklen i det klassiska Grekland under dess storhetstid. Och liksom de oraklens utsagor i allmänhet var lika förbryllande som de med tiden visade sig vara sanna var Edgar Cayce's meddelanden under omedveten trance lika otroliga och konstiga som de med tiden på pricken visade sig stämma. Edgar Cayce var själv en enkel, from och god människa som ansåg sin förmåga vara en gåva av Gud och ville enbart bruka den till att hjälpa sjuka människor, och för många sjuka över hela den amerikanska kontinenten blev han den sista och räddande instansen när de hade prövat allting annat utan resultat. Bara

Edgar Cayce fick veta namnet på den hjälpsökande och hans adress kunde han med sin förmåga att blicka in i den universella andligheten sätta fingret på var skon klämde på patienten, ställa rätt diagnos och sålunda kanske rädda patientens liv.

För mig personligen uppenbarade sig Edgar Cayce som en manifestation av det självklara faktum att allting bara är Gud, att allting bara är ande, att all konkret verklighet beror enbart på den universella andlighetens realitet. Den tron, att allting är Gud, brukar betecknas såsom pantheism. Men pantheismen är monoteistisk. Det har den alltid varit för alla stora pantheister, som Goethe och Leonardo da Vinci. Om Edgar Cayce verkligen hade så ovanligt intim kontakt med själva den universella andlighetens kärnkraft, som resultaten av hans orakelord tydde på att han hade, så var han definitivt någonting för mig att stifta bekantskap med.

När Edgar Cayce låg i trance och gjorde sina uttalanden var han aldrig själv medveten om vad han sade. När han efteråt vid vaket tillstånd bad att få höra vad han själv hade sagt blev han vanligen ännu mera förvånad än de hade blivit som först hade hört honom. Vad han sade i trance blev ofta så betydelsefullt, att han snart hade en ständig stenograf vid sin sida, som upptecknade allt som kom över hans läppar. Sålunda finns alla hans otaliga orakelord bevarade på pränt ännu idag och utgör källan till ett ousinligt och ständigt ökande vetenskapligt intresse från hela världen.

Men när jag besökte honom bad jag att få tala i enrum med honom utan stenograf.

"Det var en ovanlig begäran," sade den lille enkle mannen och log. "Får jag fråga vad grunderna är till en sådan begäran?"

"Jag önskar ställa frågor av största vikt för världens framtida historia."

"Tror ni att jag kan svara på frågor av så stor vikt? Tror ni jag kan förutsäga framtiden? Har ni så höga tankar om min förmåga?"

"Ja, jag tror att ni ensam kan besvara mina frågor."

"I så fall kan jag göra det. Får jag bara fråga, för att förvissa mig om era hederliga avsikter: vad är motivationen till att ni vill ställa dessa frågor?"

"Jag kommer hit från Tyskland, där judeförföljelserna håller på att anta sådana proportioner som trotsar all tidigare människoförföljelse i världshistorien."

"Jag förstår," sade han och blev allvarlig. "Jag skall stå till er tjänst. Men var beredd på att jag kan göra er besviken, ty jag har tidigare aldrig vågat gå in på att ställa diagnos för framtiden."

Och han uttryckte sin önskan att hans stenograf och alla andra skulle lämna honom och mig ensamma. Särskilt motvilligt avlägsnade sig hans son Hugh Lynn ur rummet, men fadern insisterade på att han också respekterade mitt krav på sekretess.

När alla hade gått frågade jag: "Är det nu säkert att ingen hör oss?"

"Alldeles säkert, on my honour."

Och han lade sig till rätta på schäslongen och befann sig efter fem minuter i vad som verkade vara en naturlig sömn utan snarkningar. Helt uttryckslöst hörde jag så hans röst säga:

"Var god och börja. Jag väntar."

Jag var mycket spänd, och mitt hjärta bultade mycket snabbare än annars. Jag kände svetten gå till innanför kragen och under armarna.

"Är det säkert att ingen hör oss?" började jag.

"Absolut säkert. Ingen hör oss utom Gud." Det var samma uttryckslösa sömnpratarröst.

"Som tecken på er förmåga ber jag er då till att börja med att ge mig ett tecken på att ni vet vem jag är."

"Ja, jag vet precis vem ni är, och även om jag inte visste att den personen verkligen fanns så inser jag nu att ni är just den personen. Jag är glad att ni har kommit till mig för att med en opartisk terminal dela era bekymmer och söka råd. Ni

har kommit till rätt person."

Jag kände mig lugnare. Det att han förstod vem jag var utan att vare sig bli häpen eller ställa sig tvivlande gjorde att jag kände att jag kunde lita på honom.

"Jag har egentligen en enda fråga, och den lyder: när skall judarnas och mina kval äntligen upphöra? Hur länge skall Israel förföljas än? När skall jag äntligen få dö?"

"Din enkla fråga, som samtidigt är så tung och innehållsdiger, skall få ett svar utan krumbukter. Israels lidanden och förföljelser skall aldrig ta slut. Men dina vandringar skall ta slut när du återbesöker Kanaans land."

"Och när skall jag återbesöka Kanaans land?"

"Det bestämmer du själv. Dock skall det icke ske innan den fria staten Israel har återupprättats."

"Och när skall det ske?"

"När Tysklands hebréer har gått till botten med Tysklands öde."

"Och när skall det ske?"

"Nu frågar du för mycket. Du håller på att avvika från det egentliga syftet med dina frågor. Mina tjänster är inte till för att ge anledning till spekulationer och tillfredsställa tarvlig mänsklig nyfikenhet. Är det något mera universellt du vill veta?"

"Jag har fått veta det viktigaste, nämligen att mina dagar en gång skall ta slut och det inom en överskådlig framtid. Jag är tacksam för så mycket tröst."

"Bra. Då slutar vi."

Och Edgar Cayce vaknade upp som ur en eftermiddagstupplur och verkade något yrvaken. Så fick han syn på mig och kom med ens ihåg mig. Så frågade han:

"Nå, fick ni veta vad ni ville?"

"Jag fick veta vad jag ville."

"Fick ni problemet med judeförföljelserna i Tyskland löst?"

"Nej, men det kommer att lösas."

"Hur?"

"Jag far härifrån nu tillbaka till Tyskland. Jag reste hit till USA enkom för att söka den tröst som ni med era orakelsvar faktiskt har givit mig. Ni har inte gjort mig besviken. Och om judeförföljelsernas problem kan jag bara säga det, att de tyska judarnas öde skall bli mitt öde."

"Jag hoppas ni vet vad ni ger er in på."

"Nej, det vet jag inte, men det är därför jag ger mig in på det."

Så slutade mitt intressanta samtal med Edgar Cayce, som sedan vänligt leende tog avsked av mig.

Och jag kände mig ärad av att ha få varit den ende av hans tusentals fall som fick tala med honom privat helt anonymt utan att bli dokumenterad och arkiverad för framtid och vetenskap, ett tecken på det yttersta förtroende från hans sida, som var helt enligt de heliga esséernas anda.

Kalender, september-oktober 2001.

Sep. 8 : Antonin Dvorak 160 år.

9 : 100-årsminnet av Henri de Toulouse-Lautrec.

- 25 år sedan Mao Zedong äntligen dog.

11 : 30 år sedan Nikita Khrusjtjov dog.

12 : Ian Holm 70 år.

14 : 100 år sedan William McKinley, USA:s 25-e president, mördades.

15 : Margaret Lockwood, stor skådespelerska på 40-talet, 85 år — om hon ännu lever.

- 85 år sedan tanks introducerades i första världskriget.

17 : Sir Francis Chichester 100 år.
- Anne Bancroft 70 år.
18 : 40 år sedan Dag Hammarskjöld dog.
19 : 120 år sedan USA:s 20-e president James Garfield dog efter mordattentat.
30 : Dame Deborah Kerr 80 år.
Okt 2 : Sting (Gordon Sumner) 50 år.
3 : James Herriott, den store veterinär-författaren från Yorkshire, 85 år.
- 775 år sedan den helige Franciscus dog.
4 : Vaclav Havel, diktare och Tjeckiens president, 65 år.
6 : 20 år sedan president Anwar Sadat av Egypten mördades.
7 : Desmond Tutu 70 år.
- 430 år sedan slaget vid Lepanto vid Cypern, början till slutet för Turkiet.
9 : Yale College 300 år.
15 : P.G.Wodehouse 120 år.
18 : 70 år sedan Thomas Edison dog.
19 : John le Carré 70 år.
24 : 400 år sedan den danske store astronomen Tycho Brahe dog.
25 : Pablo Picasso 120 år.

Festresan, del 5 : Bulgarisk idyll i krigets skugga.

Vi åkte någonstans långt bort i sydost i riktning mot Makedonien. Där härjade det nya inbördeskriget för fullt, och Bulgarien var fullt involverad i det. Strax före stridigheternas utbrott hade Bulgarien "råkat" leverera som "gåva" till Makedonien alla sina gamla stridsvagnar. Spänningen i Makedonien mellan albaner och slaver hade oavlatligt ökat ända sedan de första inbördeskrigen i Bosnien för nio år sedan. Det var dömt att flyga i luften förr eller senare. Albanerna i Makedonien var som syndromet i Tjetjenien: sprängmedelfyllda bunkrar som bara väntade på urladdning. Efter den plötsliga leveransen av de bulgariska stridsvagnarna stod Makedonien äntligen redo.

Men det var inte dit vi skulle. Vi åkte till en sjö som faktiskt hette Bajkalsjön, ehuru den inte hade något gemensamt med den i Sibirien, en av världens djupaste sjöar. Den i Bulgarien var kanske högst tre meter djup men var vida berömd som fågelsjö med sina skyddande vassruggar överallt, som gjorde den omöjlig att bada i.

Där i en by hade Lili ett sommarhus. Hon hade hållit på att bygga på det i sex år, och nästan alla hantverkare och byggnadsarbetare i trakten hade varit hennes anställda. Och nejden var synnerligen naturskön. Över hela landskapet höjde sig det väldiga Rilamassivet som en vit fjällrygg av nästan Himalayaproportioner: man kunde inte se sig mätt på dess skönhet och kände sig nästan som hemma i Indien. Där fanns även några av Bulgariens få överlevande och betydande kloster kvar i närheten. De flesta hade ju metodiskt förstörts av den ateistiska kommunistregimen, som i likhet med den kinesiska kommunistregimen hade använt ateismens heliga namn som medel och ursäkt för att låta metodisk vandalism hemsöka det egna landets hela kulturarv.

På kvällen gick vi på bykrogen och hade världens festmiddag till ackompanjering av överdådig zigenarmusik. Vår middag för fyra personer inklusive sallad och snaps kostade allt som allt 20 leva, alltså 20 D-mark, alltså drygt 20 kronor per person.

Det är det ljuvliga med Bulgarien. Alla är fattiga och alla har därför råd med allt. Den mat vi inte orkade äta upp fick vi ta hem med oss i servietter. Detta var helt *comme il faut*. Så gjorde alla.

Som kontrast mot detta fria sunda Bulgarien långt ute på vischan bortom ingenstans såg vi på kvällen en snutt av en konsert från Australien med Paul McCartney. Det var den enfaldigaste tänkbara rockmusik hela vägen, samma sak hela tiden, exekverad av gamla degiga gubbar och Paul McCartney, som inte längre kunde sjunga utan bara skrika och det falskt dessutom. Det var patetiskt. Man undrade i sitt stilla sinne hur en sådan någonsin hade lyckats kunna göra succé och fortfarande tjäna miljarder på att bara framföra en massa omusikaliskt dravel.

Följande dag besökte vi klostret Zemen ännu närmare Makedonien, ett kloster som nu stod under Unescos beskydd genom sin unika gamla kyrka med fresker från 1100-talet. De hade lovat oss fortsatt stekande vackert väder men svek sina löften och gav oss bara mörka moln. Det var i och för sig lättare att stå ut med än solstekning på över 30 grader. I Zemen tog vi in på ett kafé, köpte halvah samt vin – man fick en flaska utmärkt bulgariskt rödvin för bara sju kronor. I Sverige skulle det ha kostat minst 50.

Man kunde inte vila sig mätt i Lilis underbara lilla hus vid den bedårande silverglittrande fågelsjön mitt i Bulgariens vackert böljande berglandskap med hela det snöhöljda Rilamassivet höjande sig som ett Himalaya mot himlen. Det var ett ställe där man verkligen kunde frossa i den allmänna friden trots kriget i närheten.

Där kulminerade striderna denna dag, när Skopije satte in tungt pansar mot de kämpande albanska fribytarna i Tetovo, landets andra stad bara 7 mil från huvudstaden. Alla var arga på albanerna. Konflikten hade varit oundviklig, därför att albanerna med sin muslimska tro hade den inställningen till livet att varje man måste sätta sju söner till världen. Denna attityd var ett arv från gamla krigartider för 500 och kanske 1000 år sen, när manfallet i de ständiga krigen var stort och därför varje soldat måste se till att han hade söner, minst sju, då de flesta av dessa ju ändå också måste stupa. Denna mentalitet levde kvar hos albanerna i 2000-talet mitt i världsoverbefolkningskrisen och skapade ett helvete för makedonierna i dessas eget land. Nu har de i ursinne satt in stridsvagnar mot gerillan. Problemet lär därmed inte vara löst.

Vi tröstade oss med att på kvällen besöka Ludmila, som bjöd på vin, ost och halvah. Hon har skrivit färdigt sin första bok och planerar nu andra utan någon möjlighet tills vidare att få någonting tryckt. Men även hos henne märktes det tydligt att detta var lyckliga dagar för Bulgarien på grund av EU:s hävande av visumtvånget. Därmed har Bulgarien kommit före Rumänien i kön till EU. Rumänerna måste fortfarande ansöka om visum för att resa till något EU-land och därmed utsätta sig för alla byråkratiska förödmjukelser och manglingar genom de oförskämdate personliga frågor och förhör. Detta slipper nu bulgarerna, och de kan till exempel nu fritt passera över gränsen till Grekland utan värre gatlopp än att få en datumstämpel i passet. Det är en enorm lättnad för bulgarerna, och förtjänsten är helt och hållet president Stojanovs och hans kvinnliga utrikesminister "tricky Nadias". Lili har inte kunnat besöka sin dotter i Tyskland sedan hon återvände till Bulgarien för femton år sedan, men nu slipper hon plötsligt de byråkratiska förnedringar som tidigare låg hindrande i vägen.

En sista kommentar till striderna i Makedonien: varifrån har albanerna fått sina vapen? Vem har beväpnat dem utom sådana som har intresse av konflikten? Dock är det inte så mycket muslimska terrorister som den ryska maffian och den turkiska maffian. I dessa dagar blev ett antal ryska diplomater utvisade från Sofia medan ännu fler bulgariska utvisades från Moskva. Naturligtvis har Moskva inget intresse av att Bulgarien mer och mer omhändertas av Amerika. Bland annat därför har den ryska maffian intressen bland albanerna i Makedonien. Jag såg fram emot att få höra doktor Sandys syn på saken.

(forts. i nästa nummer.)

Tokresan, del 13 : Avslutning.

Men det var inte våren som hade brutit ut i Verona. Det var själva sommaren, som börjat direkt utan någon vår emellan. De följande dagarna visade ständigt stigande temperaturer uppåt 25, 27 och 28 grader.

Detta innebar även en total pollenexplosion, och alla gick omkring och nös och snörvlade. Körbärsträden hade aldrig haft en så kraftig blomning, och alla klagade på hettan, som nästan var odräglig genast.

Annars var Verona sig likt. Den glade tiggaren satt på Ponte Pietra och var lika glad som vanligt åt den dagsförtjänst som han gjorde i sin hatt för sitt goda humörs skull. De flesta tiggare bemödar ju sig om att ge ett så bedrövt intryck som möjligt, de visar upp sina amputerade ben, sina trasklädda smutsiga spädbarn, ett plakat med hjärtskärande självutgjutelser och ser allt utom glada ut, medan denne bara log och var glad, som om hans tiggaryrke var det bästa i världen. Och han gjorde säkerligen en bra förtjänst. Optimism är alltid ekonomiskt lönsamt, och en god affärsman kan sälja vad som helst med bara det rätta leendet.

Nedanför Julias balkong trängde sig alla turisterna som vanligt. Bronsstatyn av Julia på gården är gyllenskimrande blank på det ställe där alla turisterna tar henne på bröstet, och alla väggar och fönster på gården är fullklottrade av den finaste graffiti i alla regnbågens färger. Det kan knappast finnas något mera nerklottrat ställe i hela världen.

Påskan genomfördes under övliga former. Långfredagen tillbringades i Venedig under en idealisk eftermiddag av bara klaraste varmaste solsken och inte ens för mycket turister. Påskaftonen avfirades med en festlig lunch hos min kusin Alberto och på kvällen hos Cristinas väninna Grazia i ett sällskap av sex personer, där den mest charmerande var den välberesta och mycket musikaliska Giuseppina, en ny bekantskap. Vi begick sedan midnattsmässan i San Bernardino, en av Veronas äldsta, vackraste och största kyrkor med höga valv och underbar kör och orgel.

Påsköndagen avfirades med hela släkten, 14 personer, på en traditionell restaurang österut från Verona, och menyn var den traditionella: förrätt med salami och skinka, första rätt med risotto och sparrispesticchio, huvudrätt med sparris i olja, påskalamm, ärter och andra kokta grönsaker, och till slut jordgubbar med glass. Man kunde fylla på så mycket man ville, och även vinet, vitt och rött, tog aldrig slut. Släkttillställningen avslutades med Pan d'Oro och Recioto uppe i huset i Castagné. Vädret var stekande hett, men väderomslag väntades.

Annandag påsk firades högt uppe i bergen tillsammans med Cristinas vänner. Vi var ett femtiotal. Det grillades och festades ute i det fria, men denna dag var vädret mindre nådigt.

Redan på väg dit upp uppstod det problem, då ingen visste vägen. Ett antal bilar körde ständigt fel, och när vi prövade en ny möjlighet mötte vi ständigt en fil av våra vänners bilar stadda i ännu ett återtåg. Först framemot middag hittade vi rätt: en eremitort på 1000 meters höjd nära Roveré.

Sedan började problemen. Det var nämligen regn på gång. Den första duschen kom med tjocka tunga droppar, och alla fick genast panik med att packa ihop filter och söka skydd. Knappt hade alla fått skydd under träden förrän skuren var över, och alla drog ut ur sina skogsbryn igen och bredde på nytt ut sina filter. När allt var klart för att börja njuta av solen och värmen kom genast nästa skur utan förvarning. Och så höll det på. Under skurarnas gång var det svinkallt, ingen var skyddad tillräckligt, och det även haglade och blåste. Men humöret var det inget fel på. Alla dessa unga friska människor sjöng sig igenom hela eftermiddagen med frejdiga och romantiska italienska allsånger tills det kom en skur för mycket som inte tog slut. Då bröt de sista upp, tvingade av förnuftet till att ge upp trots allt.

Det blev alltså en kall och strapatsrik avslutning på påsken och resan. Man reste söderut för att uppsöka sol och värme, i viss mån lyckades detta, men avslutningen blev en diger kalldusch med kanske en extra förkylning på halsen på köpet. Det var bara att tacka och ta emot. En tokresa är en tokresa.

Inför hemresan infann sig tåget för en gångs skull absolut punktligt från Rom, men knappt hade det lämnat Verona så började förseningarna. Tåget var dessutom mer än proppfullt, då alla italienare skulle åka hem samtidigt efter påsken. Denna den första vardagen efter påskhelgen råkade dessutom infalla 25 april, som är Italiens nationaldag och därför en påbjuden helgdag, då ingenting fungerar. Även i Veronas centrum förekom det parader och triumfmarscher med stor ståt och pompa, hornorkester med Leipzigermässingcymbaler och väldiga trummor, som konstant överröstade till och med bastuborna. Det kunde inte bli pompösare.

På tåget, där de flesta passagerare fick trängas sittande i korridorerna, visade det sig att de flesta glömt att lösa supplementavgifter. Konduktören hävdade in storkovan på erforderliga böter och fann sig snart utan växel, (rätt åt honom!) så att han måste rannsaka hela tåget på möjligheter att växla in 100- och 50-tusenliressedlar.

Snön låg kvar över Alperna, men det var varmt i München. Dessutom hade jag tur med mitt resällskap. Från Verona hade jag till slut hamnat i samma kupé som två slovakier och en östtyska, som bodde i Florens. Hon kunde alla europeiska språk, men slovakerna kunde utom slovakiska bara ryska och italienska. De blev mycket förolämpade när jag först trodde de var polacker.

Från München fick jag dela kupé med en kultiverad medicine studerande från Odense som talade god svenska, då han haft en svensk flickvän, men han svor bara på italienska. Även han hade njutit av påsken i Verona. Vi kom mest att tala om den svåraste och mest utbredda av alla välfärdssjukdomar, som bara blir värre ju mer man försöker åtgärda den, nämligen hypokondrin, som jag fått stifta närmare bekantskap med hos mina släktingar, då min fars kusin Ida var ett klassiskt typiskt fall.

Hypokondrikern är outtröttlig i sina utgjutelser över sina egna obefintliga sjukdomar. Resultatet av denna ousinliga energi är att hela hennes omgivning får spader: det blir de som blir direkt lidande av alla hennes obefintliga sjukdomar. Syftet med detta evinnerliga självbeklagande är att få alla i hennes omgivning att tycka lika mycket synd om henne som hon gör själv. Så mycket synd som hon tycker om sig själv verkar detta ganska obehövt. Emellertid går all hennes strävan ut på detta.

Naturligtvis går hon till en läkare, som naturligtvis inte finner något fel på henne. Om läkaren då är mån om sin patient ger han henne sockerpiller eller mediciner i den vägen, och då blir hon nöjd, ty då har hon fått någon att erkänna att det verkligen är synd om henne. Om läkaren är förnuftig avvisar han henne, säger att det inte föreligger några fel och ber henne gå hem och ta det lugnt. Nackdelen med detta förnuftiga förfarande är att hypokondrikern då går till en annan läkare. Förr eller senare finner hon den läkare som hon söker, en som kan gå med på att det är synd om henne.

Men ju mer man tycker synd om henne, desto mer odlar hon sin hypokondri, desto sjukare inbillar hon sig vara, och desto odrägligare blir hon för omgivningen. Risken blir att hypokondrin leder in i en ond cirkel, så att till slut hypokondrin etablerar sig såsom en hopplöst obotlig sjukdom. Detta är dess värre det vanliga förloppet.

Min reskamrat steg av i Odense, och jag kom snart fram till Köpenhamn, där dimmorna lägrade sig täta över Öresund, så att man inte såg den svenska sidan ens vid Helsingborg. I Helsingör släpptes alla passagerarna ut på den långa landgångsbryggan utan biljettkontroll medan de väl framme vid färjan fick se denna

gå ifrån sig. Högtalarna meddelade: "Vi beklagar oredan i båttrafiken idag. Nästa båt avgår i sinom tid."

Det var bara att stå där på landgången och vänta.

I Helsingborg rådde total förvirring på biljettkontoret. Detta hade delats i två avdelningar, och i huvudavdelningen gick det bara tåg till Stockholm. Göteborg fanns inte längre med i tågtidtabellen. "Vad har hänt?" undrade jag men väntade tålmodigt. När det slutligen blev min tur ombads jag ställa mig i en annan kö i ett annat kontor. Göteborg tillhörde numera avdelningen "Sydvästen", som inte längre tillhörde SJ:s område.

På "Sydvästen" visste man inte hur min Inter Rail-biljett skulle hanteras. Jag var berättigad till 50% rabatt, men det visste de ingenting om, så de bad mig lösa biljetten på tåget. Det var bara att på vinst och förlust hänge sig åt en konduktörs fullständiga godtycke.

Så följde denna Tokresas sista överraskning. Konduktören på tåget meddelade mig, att jag med min Inter Rail-biljett inte behövde betala någonting: för Sydvästen gällde Inter Rail som i utlandet. Tydligt hade Sydvästen separerat inte bara från SJ utan från hela Sverige och tagit Göteborg med sig. För första gången på 11 år och 17 resor reste jag gratis hem genom Sverige på Inter Rail. Därigenom sparade man flera hundra kronor.

Så ändades denna fullkomliga Tokresa.

Hårda bandage i Himalaya, del 8: Från Naini Tal till Darjeeling.

Resan ner till Kathgodam gick smärtfritt ehuru under oroväckande auspicier: efter att min whisky tagit slut hade min mage gått i storstrejk och börjat explodera vid väl utvalda eller högst olämpliga ögonblick. Dessutom hostade jag fortfarande torrslemklumpar medan svalget inte alls fungerade som det skulle, uppsvällt som det troligen var; och nu stundade den indiska motsvarigheten till den transsibiriska järnvägen, den transhimalajiska järnvägen från Kathgodam till Darjeeling på minst 40 timmar utan vettig mat på vägen. Allt jag hade var min romflaska och ett par miserabla bananer, men dessa gick ett ohyggligt öde till mötes: under ett toalettbesök hade jag lämnat dem kvar på mitt tågsäte, men under min frånvaro hade ryggen på sätet fallit ner och massakrerat alla bananerna, så att det av dessa sedan endast återstod en seg äcklig gegga, som inte kunde åtgärdas utan endast med svårighet avlägsnas.

Dessutom lyckades jag denna gång inte få en biljett i första klass utan endast i andra klass. Det betydde att nätterna skulle vara iskalla och dagarna stekheta, ingen filt skulle finnas att tillgå, och man skulle vara helt utlämnad åt myggorna och tåglössen. Nu började verkligen resans hårda bandage.

Tillsammans med ett australiensiskt par begicks det dock en prunkande avskedsmiddag på stationen i Kathgodam med omelett och hinkvis med te som inledning, och en het middag därpå. Man visste ju inte när man skulle få mat nästa gång. Paret från Perth var i min ålder, och hon var bengaliska. Vi talade mest om Darjeeling och Tibet, och Paul var fullkomligt hänförd av mina kartor och kunde inte slita sig från dem.

40-timmarsresan per tåg från Kathgodam till New Jaipalguri är mycket svårare och mera tröttsam än exempelvis bussresan från Leh till Dharamsala beroende på osäkerhetsfaktorerna och den förfärliga trängseln. De indiska tågen är alltid mer än proppfulla, och folk sitter och ligger på varandra huller om buller överallt. Därför blir de indiska tågolyckorna, när de inträffar, alltid dubbelt katastrofala. Därför försöker jag alltid få första klass, där trängseln är mindre, men denna gång gick det inte.

Att färdas i andra klass ger kusliga associationer till andra världskrigets Förtelse och dess människotransporter, ty precis så är det. Man är en levande sill bland alltför många levande sillar i en sillburk, och man kan inte komma ut.

I regel är tågen i Indien kraftigt försenade, och därför finns det inget vanskligare än ett tågbyte. Om man då måste byta någonstans i ingenstans, exempelvis i Barauni i norra Bihar där ingen talar engelska och allt står skrivet på hindi, är man verkligen utlämnad åt ödets nycker och har bara att lyda reglerna för rysk roulette – går det så går det. En natt väntade jag där i fem timmar (från 12 till 05.00), men hittills har alla de fyra gånger jag bytt tåg där åtminstone lyckats, och detta verkade bli den femte.

För första gången bemöttes jag vänligt av personal som kunde engelska, och för första gången verkade tåget vara i tid. Hostig, smutsig och svulten steg jag av i Barauni vid midnatt och hänvisades till en väntsal där man kunde sitta, använda toaletten, fräscha upp sig och känna sig som hemma. Det har heller aldrig hänt förut.

Det rätta tåget kom punktligt, och det var bara att hoppa på – om man kunde få plats. Naturligtvis var det fullproppat. En rådde mig att i stället försöka smyga mig in i första klass. Det hade jag ingenting emot, och det lyckades. En vänlig konduktör tog hand om mig och lät mig bara vänta på hans formalitetsövningar i två timmar, men klockan 3 hade jag en egen säng i tåget att sova i. Naturligtvis betalade jag gärna de extra kostnaderna.

En annan fördel med första klass är, att där finner man alltid intressanta människor som talar engelska. Indiens överklass och de som behärskar landet är de som kan tala engelska och har en utbildning i det språket. Ju fattigare, desto eländigare språkkunskaper och analfabetism – naturligtvis. I andra klass är de andra passagerarna vänliga, nyfikna och intresserade, men som regel kan de inte engelska. Resultatet är att man blir fullkomligt isolerad.

När jag vaknade upp klockan sju följande morgon passerade tåget redan Kishanganj. Det innebar, att det faktiskt höll tidtabellen. Det hade aldrig hänt förut. Och helt plötsligt – klockan 10 – var man framme vid New Jaipalguri. Man togs med fullständig överraskning och hann nästan inte hoppa av tåget i tid innan det skulle bära iväg med en till Assam och Guwahati.

Och utanför stationen ställde sig genast en jeep till förfogande. Tidigare hade man alltid först nödgats ta en cykelrickshaw in till Siliguri, men nu förde en alltså jeeparerna direkt från stationstrappan till hemmets tröskel i Darjeeling. Ombord på samma jeep färdades ett förtjusande par som hade ett hotell högre upp i staden. Värden berättade att säsongen hade varit bedrövlig. Till följd av de svåra översvämningskatastroferna i Bihar och Assam och Calcutta hade i år turisterna uteblivit helt. Han hade haft två stora grupper på kommande från Bombay och Calcutta, men i sista stund hade båda grupperna avbokats, och hans hotell hade förblivit tomt.

Hela vägen upp till Darjeeling skymdes av moln och ren tjocka. Ibland syntes inte vägen. Så hade vädret varit hela tiden, sade de.

Jag trevade mig fram till mitt gamla älsklingshotell Shamrock, och även det var tämligen tomt – vid mitt förra besök hade det varit översvämmat av gäster. Där fanns nu bara några strandsatta israeler som talade dålig engelska och en flicka från Thailand. Det var i alla fall inte för mycket.

Min medresenär i jeepen hade delgett mig den tragiska nyheten att Bush hade vunnit det amerikanska presidentvalet, men israelerna på Shamrock var av annan mening: de hävdade att alla röster ännu inte hade räknats. Allt hängde tydligen på Florida. Det ingav en smula hopp. Alla medresenärer på hela vägen hade varit av den hållningen, att Al Gore som president troligen skulle göra mindre skada än den opålitlige rikemanssonen Bush, och jag hade fullkomligt delat deras mening.

Thailändskan inbjöd mig på kvällen att tillsammans med israelerna följa med och hälsa på en lokal konstnär. Denne visade sig vara David Douglas, son till den

burmesiske fantastiske konstnären Gory Douglas med sin utsökta finrealism. Denne hade tvingats fly från Burma under den japanska ockupationen och kommit vandrandes över bergen och genom Assam för att fastna i Darjeeling som ett av krigets många strandsatta offer. Hela resten av livet talade han om att återvända till Burma, men det blev aldrig av.

David Douglas (i min ålder fast något yngre) har sin bas i Kathmandu och Paris men siktar på att flytta till New York. Vi blev genast goda vänner, och hans vackra syster visade sig vara musiker.

Så fort de hörde att jag spelade piano dammade de av ett gammalt instrument utan klang och stämning som farit illa av monsunerna och de drastiska temperaturförändringarna i Darjeeling men likväl fungerade fastän det var 100 år gammalt. För första gången spelade jag piano i Indien, och publiken var betydligt nöjdare än jag. Således hade man nu även tillgång till piano i Darjeeling.

Sedan blev det stor festmiddag nere på Shamrock, och ingenting kunde bli bättre. Man var hemma igen plötsligt kringsvärmad av nya underbara vänner – medan presidentvalet i Amerika höll på att urarta till rena farsen genom oegentliga förfaranden i Florida, saknade röster, felaktiga röster och hot om rättsliga åtgärder med krav på omval, att alltså göra om hela presidentvalet, medan de senaste diffusa siffrorna tydde på att odågan George Bush kanske vunnit valet med en knapp majoritet på 900 röster, som hotade bli färre.

(forts. i nästa nummer.)

Kloster och kluster i Ladakh, del 10: Helena Norberg-Hodge och annat bättre sällskap.

Vädret var åt skogen. Vintern hade varit alldeles för varm och kommit med alldeles för lite snö. Nu plötsligt kom det regn med störtfloder som resultat som förde med sig vägar och byar. Den tibetanska flyktingbyn i Choglamsar hade måst evakueras till följd av plötslig översvämning. Många andra byar var drabbade.

Ingen kunde säga när vägen till Manali skulle öppnas igen – kanske om några dagar, kanske om en vecka. Jag hade övertagit Daniels biljett, men den var osäker – han visste varken bussnumret eller något annat. Allt var osäkert.

Jag träffade Ali Rahi, som berättade att det förekom diskussioner mellan Indien och Kina om öppnandet av vägen från väster (Ladakh) in till Tibet via Tashigong. Detta skulle gagna alla, både Ladakh, turisttrafiken, Indien och Kina, då det plötsligt skulle bli lättare den vägen för alla hågade pilgrimer att ta sig till Kailas. Det enda problemet var Kina, som inte tycktes vilja fatta det vettiga i denna idé. Den vägen var senast öppen i slutet på 80-talet före oroligheterna i Lhasa 1988.

Ett särskilt kapitel bör ägnas svensk-engelskan Helena Norberg-Hodge och hennes storartade arbete i Ladakh sedan 25 år för ekologisk hänsyn och miljövard. Hon har skrivit böcker om detta, hon har fått höga erkännanden från hela världen och inte minst från Dalai Lama, och hon har fått det alternativa nobelpriset "right livelihood". Ett av barnen av hennes verksamhet är projektet "volunteer farm project" som handlar om att hjälpa fattigt folk ute i byarna med frivillig hjälp i form av ungdomar från hela världen. Det var min värdfamilj som ledde detta projekt. Jag hade genast från början kommit i omedelbar och hjärtlig kontakt med dessa entusiastiska pionjärer och ungdomar, och den sista juli var det fest för dem: de som arbetat hela juli (10 ungdomar från Sverige, Turkiet, Tyskland, England, Skottland, Irland, Canada, Israel och kanske även andra länder) skulle nu firas ordentligt, medan de nya för augusti (18 stycken) skulle sättas in i det hela.

Vi var 32 stycken inklusive fyra gäster från hotellet. Värdfamiljen bjöd på alltsammans, och alla blev mätta och glada. Det dracks mest äppelsaft men även öl

och chang i mycket måttliga kvantiteter. Till festen kom även Helena Norberg-Hodge.

Hon är en ganska liten och späd kvinna som knappast har förändrats alls sedan hon som ung kom till Ladakh för drygt 25 år sedan. Hon är otroligt aktiv och mångsidig och talar ladakhi flytande utom ett flertal europeiska språk: hon var den första som åstadkom ett ladakhi-engelskt språklexikon. Hon är mjuk och angenäm, och man kan tänka sig hur idealisk hon var för de fattiga Ladakhbönderna för 25 år sedan att kunna sätta sig in i deras liv, lära sig av dem, förstå levnadssättet i Ladakh och därav med sin okuvliga energi genomföra sitt ovärderliga arbete för främjandet av sunt ekologiskt leverne. Hon är väl närmast en antropolog av det mest konstruktiva slaget och har även gjort en film om Ladakh, dess ekologiska problem, hoten mot dess samhälle i form av turistinvasion, modernisering och teknokratisering, dess förflutna och framtiden. Det är omöjligt att inte ge henne rätt i allt vad hon tänker, skriver och säger.

Festen urartade till rena musikaliska soarén. Alla kunde uppträda och gjorde det, antingen med sång, deklamation, musicerande med flöjt, gitarr eller violin eller andra lyckade påhitt. Helena sjöng "Staffan Stalledräng", och de två svenska flickorna stämde in, medan jag därefter sjöng det österbottniska skillingtrycket "Nu drickom goda vänners skål, gutår", en vemodig svensk motsvarighet till "Auld lang syne", då ju de båda svenska flickorna skulle lämna oss och resa hem följande morgon.

Efter midnatt urartade festen till rena laddansen: två violiner och gitarrer höll i gång medan de sista entusiasterna stampade och dansade för fullt.

Det mest originella inslaget i festen var dock Nicks omfattande bidrag i form av egna sånger. Det var mycket samhällskritiska, nästan hemska sånger om teknokratins, materialismens och den ekonomiska kortsynthetens fördärv, de hade nästan karaktären av revolutionära protestsånger, och de var utmärkta uttryck för hela den rörelse som kommer att rädda mänskligheten in i framtiden: totalt avståndstagande från all miljöförstöring och naturexploatering, i konsekvent ekologiskt tänkande och i starkt fördömande av all politisk opportunist och kortsynthet. Det är rörelser som Greenpeace, djunglernas gummitappare (som vårdar regnskogen i stället för att skövla den) och trädskramarna (som även innefattar trädgråtare och trädplanterare, främst i motverkan av ökenspridning,) som visar den enda livsbejakande vägen in i framtiden och som i sin klokhed lämnar alla politiker långt bakom sig i deras skuldögslade dumhet.

Nick bor i Edinburgh med sin förtjusande violinspelande irländska hustru, han har ett gott språk och en angenäm tenorstämman, och de blev från början några av mina bästa nya vänner i detta sällskap. Han var avlägset påminnande om Charles Laughton: samma ytterst levande finurligt spelande ögon, samma blygsamma och försiktiga medvetenhet om sin egen överlägsenhet, och samma underfundiga humor.

(Helena Norberg-Hodges bok om Ladakh heter "Ancient Futures" eller på svenska helt enkelt "Ladakh" och finns i alla välsorterade bibliotek.)

(forts. i nästa nummer.)

Den definitiva Ladakhresan, del 1 : Ankomst.

När passpolisen på Arlanda fick se mitt pass sade han: "Du kan inte resa till Moskva med det här passet." Det var just det lämpligaste att säga när hela resan redan var organiserad med biljetter till Delhi och Leh och dyrt betalat visum för Indien i sex månader. Passet var från 1998, då alla nya svenska pass försetts med ett

fabrikationsfel, som gjorde att själva pass-sidan (med fotografi och persondata) skulle lossna efter några år.

Jag protesterade å det vildaste. Passpolisen ringde då upp sin chef och sade som det var: "Fotografisidan hänger löst och kan lossna när som helst." Han lyssnade andäktigt i telefonen på sin chef en stund. Så lade han på och sade till mig:

"Du reser på egen risk."

Han tillade det goda rådet att jag skulle vara försiktig med passet och inte visa det för vem som helst och gärna uppslaget med den känsliga sidan i förväg, för undvikande av bläddring.

Passets tillstånd väckte ingen uppmärksamhet i Moskva och ännu mindre i Delhi. Två svenskar hade jag nöjet att få som medpassagerare från Stockholm ända fram till Delhi, varifrån de skulle fortsätta upp till Kashmir (mitt i massakrerna och den massiva militärbelägringen) innan de tänkte sig till Leh. Jag gav dem adresserna till både min gamle vän Rahid i Srinagar och mitt hotell i Leh. (De hette Mattias och Charlotte och återkommer senare i skildringen.)

I Delhi gällde det att vänta i 27 timmar på planet till Leh och överleva denna väntan. Vi kom fram till Delhi klockan 3 på morgonen, så mycket sömn blev det inte den natten. Ännu mindre blev det nästa natt, när man satt på inrikesflygplatsen, dit man måste bege sig före midnatt, för att invänta incheckning och plan vid 5-6-tiden på morgonen. Det var bara att roa sig med obegränsade koppar te under den långa väntan.

Precis i gryningen kom planet iväg. Bagagekontrollen hade varit extraordinär. Efter incheckningen och säkerhetskontrollen av allt bagage måste varje passagerare (strax före lastningen) gå igenom hela bagageförrådet och identifiera sitt eget bagage samt markera detta med en namnbricka. Det var ju bråk i Kashmir (som vanligt) med bomber och massakrer exploderande lite varstans och med det massivaste uppbåd militäruppladdning någonsin från indisk sida – alla hotell i Srinagar lär ha varit intagna av soldater. Det gjorde ingenting, för det fanns ändå nästan inga turister.

Flygplanet mellanlandade inte i Srinagar utan höll en mera östlig kurs över Spiti, Lahaul och Zanskar direkt mot Leh. Snart tornade de väldiga bergen upp sig i gastkramande närhet med alla sina rynkiga glaciärer farligt nära flygplanets fötter, där Shilla (över 7000 meter, alltså redan högre än Aconcagua,) utmärkte sig särskilt. Snart kom man in över de öde bruna tibetanska bergen, den stora heliga sjön Tso Morari framstod som en brun lerpöl, och så flög man in över Indusdalen. Hemisdalen utmärkte sig med sitt rika kloster och grönskande dal, Matho stack mera ensligt av mot torftigare omgivningar, och så kände man igen Stok, det kungliga palatset på södra stranden, varpå planet gick ner för landning. Det gjorde ännu en vid lov över Phiyang innan det definitivt närmade sig marken kring flygfältet med klostret Spituk som det stoltaste landmärke.

Som medpassagerare hade jag två italienare från Torino. De var i Ladakh för första gången, och hon led av högt blodtryck. En annan kvinnlig passagerare från Israel började kräkas så fort hon kom ut ur flygplanet. Luften på 3500 meters höjd är ej den bästa tänkbara för alla.

Med italienarna delade jag en taxi in till staden, och vi skildes vid mitt hotell under ömsesidiga löften om att uppsöka varandra. (De hade valt ett annat hotell med varmvatten. Jag uppsökte det senare: ett kristet lyxhotell med nästan bara italienare. Dem själva återsåg jag dock aldrig mer.)

Mina meddelanden med förvarningar om min ankomst hade inte kommit fram till Lung Snon Guest House, varför min ankomst mötte den största häpnad och glädje. Tonyot var hemma men hade inte öppnat sin hotmail-brevlåda på något år. Jag fick samma dag erfara, att e-mail och internet fungerar dåligt i Ladakh. Man kan få vänta i två timmar eller mera på att uppkopplingen fungerar, och sedan blir det ideliga strömavbrott. Avgiften är därtill dryg: 180 rupier i timmen (50 kronor). Jag

avskrev genast alla planer på att e-maila världen. Att hålla på i timmar utan att komma fram och nödgas betala för det tilltalade inte mitt bristfälliga tålamod.

Desto bättre sällskap fann man genast på Lung Snon, och en av de yngre damerna kände man igen från förra året. Där var ett lysande sällskap representerat av Argentina och Colombia, Ryssland och North Dakota. Argentinararen hade haft italiensk farfar liksom jag, det colombianska paret var de charmigaste sydamerikaner jag någonsin träffat, den vackra ryskan var diplomat(spion-)dotter och pendlade mellan New York och Moskva och hade 50-procentig vodka på rummet, och amerikanen var musiker. Tillsammans med honom gjorde vi samma eftermiddag (efter en gemensam 5-timmars frukost) en promenad upp till Lehs kloster Sankara. Då började det märkas hur litet man hade sovit och hur mycket bly man hade i benen efter tre dagars sittande i bussar, flygplan och på tröstlösa flygplatser.

(forts. i nästa nummer.)

Om Buddha, del 5 : Gatsoparen.

I Savatthi i Indien levde en gatsopare som hette Sunita. Som gatsopare fick han en väldigt ringa lön, som inte räckte till för hans dagliga behov. Han hade varken råd till att köpa de kläder han behövde eller någon medicin. Han sov vid sidan av vägen, för han hade inget hus att bo i. Han såg andra människor roa sig, men han kunde inte delta i deras nöjen, ty han var en paria. Närhelst en person av högre kast kom på vägen måste han gå långt på sidan om, för om hans skugga föll på den av högre kast blev han ofta okvädad eller slagen tills han blödde. Han kunde inte få någon utbildning då han var mycket fattig och hade ingen chans att få vara med om religiösa övningar. Så framlevde han sitt ytterst eländiga och utfattiga liv.

En dag sopade han en mycket smutsig, dammig och stinkande gata. Hans kropp var täckt av smuts och svett. Han hade bara ett litet skynke på sig. Plötsligt såg han Buddha komma där på vägen med tusentals munkar i följe. Sunita skyndade sig att samla ihop all smuts och skräp, lägga det i korgen och bära bort den på sitt huvud för att slänga bort innehållet. Och när han såg Buddha komma med sina tusentals munkar fylldes hans hjärta av både glädje och fruktan. Då han inte såg något ställe där han kunde gömma sig ställde han sig och tryckte sig intill husväggen av respekt för det lysande följet. Då kom Buddha upp till honom och sade mycket enkelt: "Min vän, varför lämnar du inte det här jobbet och kommer till mig och blir munk i stället?"

Ingen hade någonsin talat så till Sunita förut. Hans ögon fylldes av tårar. Han kunde inte få fram ett ord. Han kunde inte tro sina ögons och örons vittnesbörd. Han visste inte att Buddha kunde vara så nådig. Han hade alltid fått stränga order bara och aldrig fått höra något snällt ord från någon. Så han svarade till slut: "O herre, jag fick alltid stränga order men aldrig något vänligt ord. Om ni kan acceptera en smutsig och ytterst eländig gatsopare som jag, varför skulle jag då inte överge mitt arbete?"

Och där på platsen mottog Buddha Sunita som munk och sällade honom till sitt följe. Därefter visste ingen mer av vad för kast han var kommen, och både kungar, ministrar, generaler och vem som helst respekterade honom.

Del 6 : *Buddha och den vackra prostituerade Ambapali.*

Ambapali var så vacker att ingen enskild man kunde äga henne, utan hon var endast god nog åt hela staden. Alla älskade henne och dyrkade henne, och alla accepterade henne som sin stads främsta prostituerade för hennes skönhets skull. Och själv accepterade hon även att hon aldrig skulle kunna tillhöra någon enskild man.

Men en dag fick hon från sitt fönster syn på en man som hon fann vackrare än alla andra. Att han var munk bekom henne inte. Spontan som hon var bad hon honom genast att komma upp och stanna hos henne för så länge han ville. Han svarade artigt att han i så fall först måste fråga sin mästare Buddha om lov, och han gick åstad och gjorde detta.

När munken kom till Buddha var många andra munkar församlade omkring honom, och vår munk blygdes för att framställa sitt ärende. Men Buddha bad honom vara frimodig och inte blygas för vad det än var. Alltså framställde vår munk sitt ovanliga ärende, och alla de andra munkarna förfasades. Naturligtvis, menade de, var svaret självklart. Naturligtvis var Ambapalis begäran omöjlig. Den var ju så skamlig i sin oerhörddhet att den bara måste avvisas. Allt annat var otänkbart. Men ännu mer förfasades munkarna, när Buddha gav vår munk tillåtelse att gå till Ambapali och stanna hos henne i ett halvår. Aldrig hade munkarna varit så chockerade förut, som när Buddha sade till vår munk: "Jag litar på dig. Gå du och bo hos henne så länge du vill. Om du inte återkommer efter ett halvår får vi se hur situationen då är." Och munken gick åstad för att bo samman med Ambapali.

Efter ett halvår kom både munken och Ambapali inför Buddha, och Ambapali sade:

"Det gick inte som jag hade tänkt mig. Jag hade trott mig kunna förföra denne vackra munk, men det blev i stället han som förförde mig. Därför kommer jag nu inför dig, herre Buddha, och ber dig uppta mig som nunna."

"Men hur lyckades han då förföra dig, min syster?" frågade Buddha, som om han inte visste svaret, men han ville att alla de andra skulle höra det. Och Ambapali svarade:

"Han förförde mig genom sin kyskhet. Nu har jag blivit lika kysk som han."

Och från dagen och allt framgent var Ambapali en av de allra främsta nunnorna bland Buddhas kvinnliga följeslagare.

Några adresser :

Fritänkaren på Internet (nr. 49-89) : <http://hem.passagen.se/lanciai/>
Fritänkarens Skrifter : <http://members.xoom.com/lanciai/ft/skrifter/>
The Free Thinker (utdrag) : <http://hem.fyristorg.com/aurelio/>
e-mail : lanciai@hem.utfors.se
clanciai@hotmail.com

Den 10 september reser vi enligt planerna söderut på en sedvanlig östlig medelhavsruna, varför nästa nummer inte kan väntas förrän senare i oktober.

Icke desto mindre önskar vi alla våra läsare en så lång och varm höst som möjligt så länge.

Göteborg 21.8.2001.